

SARDS: Artikkelikokonaisuus, julkaistu Kääpiösnautseri-lehdessä 3/2017

- toimittanut Anu Valve

SARDS - mitä ajatella?

Sekaisin Aivot Raivo Depressio Suru - sitä SARDS ainakin on. Mitä muuta tämä verkkokalvon äkillistä rappeumaa aiheuttava sairaus on, sitä ei tiedä oikein kukaan. Ei, vaikka tautia on tutkittu jo vuosikymmeniä. Melkein ainoa asia , joka tiedetään, on, että kyseessä ei ole silmänsairaus, vaikka se sokeuttaakin koiran nopeasti, jopa vain parissa päivässä.

SARDSista ei todellakaan tiedä, mitä ajatella: Eläinlääketieteellisen, tutkittuun tietoon perustuvan käsityksen mukaan tautiin ei liity muita sairauksia, mutta yleinen kokemusperäinen näkemys on, että sairaus iskee muuallekin kuin silmiin ja johtaa usein koiran kuolemaan parin vuoden sisällä sairastumisesta.

Kääpiösnautseri toimitti artikkelikokoelman, jossa SARDSista kirjoittavat silmäeläinlääkäri, yhdysvaltalainen tutkija, SKSK ry:n jalostustoimikunnan puheenjohtaja ja SARDS-koiran omistaja. Viimeksi mainittu kertoo koiransa sairaustapauksesta sekä valottaa tutkimuksissa, artikkeleissa ja somessa olevaa tietoa ja kokemuksia.

Artikkelit ovat osin ristiriitaisia, mutta kukaan ei valehtele tai pimitä tai suuretele - tutkittua tietoa vain on liian vähän. Varmasti SARDSia syytetään osin myös turhaan, kun koira sairastuu johonkin ihan muuhun sairauteen.

Kahden erinomaisen erisukuisen SARDS-käppänän (Busterin Cecilia ja Globetrotter Grasant) omistajana tiedän, että sokeuteen tottuu, niin koira kuin omistajakin, ja elämä voi olla oikein hyvääkin. Mutta se kaikki muu, se pelottaa.

Vaikka tieto lisää tuskaa, pahinta on tietämättömyys.

Anu Valve

SUDDEN ACQUIRED RETINAL DEGENERATION SYNDROME, SARDS - Silmäeläinlääkärin näkökulma

Sudden acquired retinal degeneration syndrome (SARDS) eli verkkokalvon äkillistä rappeumaa aiheuttava sairaus on toistaiseksi tuntemattomasta syystä esiintyvä sairaus usein kääpiörotuisilla keski-ikäisillä tai sitä hieman vanhemmilla koirilla. Verkkokalvon toiminta hiipuu usein äkisti, omistajan huomattessa koiran näkökyvyn heikkenemisen ja sokeutumisen yleensä päivien tai 1-2 viikon kuluessa.

Suurin osa potilaista on perusterveitä koiria, mutta osalla potilaista on ollut ennen näön menetystä oireita, jotka sopivat lisämunuaisen kuorikerroksen liikatoimintaan, nk. Cushingin syndroomaan: lisääntynyttä juomista, ruokahalua, painon nousua, vatsan pömpöyttä.

Kliinisessä tutkimuksessa koirissa ei ole yleensä normaalista poikkeavaa. Osalla potilaiden verinäytteistä voi löytyä Cushingin taudille sopivia muutoksia veriarvoissa, jatkotutkimuksissa Cushingin tautia ei kuitenkaan yleensä voida vahvistaa. Osalla potilaista voidaan todeta kohonneita sukupuolihormoniarvoja. Myös autoimmuuniperäistä syytä on epäilty SARDSin aiheuttajaksi. Toistaiseksi ei kuitenkaan tiedetä varmuudella, mikä sairauden aiheuttaa.

Alkuun pupillit voivat olla laajat ja valoon reagoimattomat tai laiskasti valoon reagoivat. Jatkossa, kun verkkokalvon rappeuma on jo oftalmoskooppisesti edennyt, pupillit eivät enää reagoi valoon lainkaan, tällöin myös silmänpohja kimaltelee ohentuneen verkkokalvon alla olevan tapetumin loistaessa normaalista poikkeavasti. Oftalmoskooppisesti (silmatutkimuksessa) verkkokalvoilla ei alussa ole mitään poikkeavaa, viikkojen kuluessa osalla potilaista voidaan havaita verkkokalvojen hentoa reikämäistä ohentumista, myöhemmin verkkokalvot rappeutuvat (kuukausien tai vasta jopa vuosien kuluttua) kokonaan, ja myöhemmin (usein vasta vuoden kuluttua tai myöhemmin) voidaan todeta linssien sekundaarista kaihiintumista.

Äkillisesti sokeutuneen potilaan sokeus voi olla verkkokalvoperäistä tai aivoperäistä. Kliininen kuva ja potilaan historia voivat antaa viitteitä SARDSista. Alustavasti diagnoosin varmentamiseksi voidaan arvioida hereillä nk. kromaattinen pupillirefleksivaste, diagnoosi voidaan varmentaa tekemällä rauhoituksessa ERG-tutkimus (verkkokalvon sähköisen toiminnan arviointi). Jos verkkokalvon vaste on olematon, diagnoosi on SARDS, mutta jos verkkokalvon vaste on normaali, sokeuden syynä on aivoperäinen ongelma (näköhermon / aivojen alueella).

Tila on kivuton, ja toistaiseksi siihen ei ole löydetty tieteellisesti todistettua ja turvallista hoitoa.

Tilaan ei toistaiseksi liitetä kuuluvan mitään muuta elinikää lyhentävää sairautta.

Elämä sokean lemmikin kanssa vaatii tiettyjä varotoimia ja opettelua, mutta pääsääntöisesti omistajat ovat sitä mieltä, että sokean lemmikin kanssa eläminen onnistuu hyvin.

Vuosittainen silmäkontrolli on tarpeen sekundaaristi kehittyvien linssimuutosten seurannan takia.

Sari Jalomäki, ELL
pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri
silmatarkastuseläinlääkäri
<http://silmaelainlaakari.blogspot.fi/>

SARDS koirilla – mitä tiedämme?

- tutkijan näkökulma

Sudden acquired retinal degeneration syndrome (SARDS) on tyypillisesti keski-ikäisten koirien sairaus, hieman yleisemmin narttujen kuin urosten, tyyppirotuina mäyräkoirat, kääpiösnautserit, mopsit, bretonit sekä sekarotuiset koirat. Joidenkin tutkimusten mukaan tautiin sairastutaan useimmiten talvella. Tyypillisesti koira sokeutuu äkillisesti, joko tunneissa tai viikossa. Usein omistajat kertovat, että

sokeutumista ovat edeltäneet tilapäiset tai lievät muutokset näössä. Koirat ovat tyypillisesti ylipainoisia, niillä voi olla edeltävinä oireina mm. lisääntynyt jano, virtsaaminen ja ruokahalu sekä epänormaaleja veri-arvoja, kuten kohonneet maksa-arvot ja kolesteroli. Joillain koirista Cushingin testi on positiivinen. Yhdessä kokeellisessa tutkimuksessa joidenkin koirien seksihormonien tasot olivat nousseet, niitä tosin testataan kliinisissä kokeissa vain harvoin. Yhteyttä syövän kanssa ei tutkimusten perusteella näyttäisi olevat.

Vaikka koiran verkkokalvo näyttää tutkittaessa suhteellisen normaalilta, sen toiminta on vakavasti heikentynyt. Silmäläinlääkäri voi vahvistaa verkkokalvon toimintahäiriön ja SARDS-diagnoosin elektoretinogrammilla (ERG), jolla testataan verkkokalvon reagointia sähköiseen ärsytykseen. Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että SARDS vaurioittaa verkkokalvon valoon reagoivia soluja rappeuttaen ne lopulta täysin.

Syytä SARDSiin ei tiedetä, mahdollisia teorioita ovat immuunivälitteinen sairaus, myrkytys tai häiriö endokriinisessa (hormonaalinen ja aineenvaihdunnallinen) järjestelmässä. SARDSin ei ole osoitettu lyhentävän merkittävästi koiran elinikää, tosin jotkut koirat on lopetettu heikentyneen elämänlaadun, pääosin sokeuden, johdosta. Suurin osa omistajista kertoo, että pitkällä tähtäimellä koiran elämänlaatu on hyvä SARDS-diagnoosin jälkeenkin, sokeudesta huolimatta.

Useimmat omistajat ja eläinlääkärit eivät hoida SARDSia millään tavalla. Yleisimmin hoidolla yritetään vaikuttaa immuunijärjestelmään käyttämällä mm. steroideja. Tutkimukset eivät kuitenkaan osoita, että lääkityksestä olisi hyötyä. Tarvitaan perusteellisia tutkimuksia näiden lääkkeiden vaikutuksesta SARDSiin sairastuneiden koirien näköön. Potentiaaliset lääkinnän hyödyt pitää suhteuttaa lääkkeiden kielteisiin sivuvaikutuksiin.

Tarvitaan siis kipeästi lisätutkimuksia SARDSin kahdesta osa-alueesta:

1. Mikä on syy, joka aiheuttaa SARDSin, ja miten sairaus sokeuttaa koiran?
2. Kuinka SARDSia voidaan hoitaa tehokkaasti, ja millä lääkkeillä saadaan eniten hyötyä mahdollisimman vähäisillä sivuvaikutuksilla?

Näitä kysymyksiä pyritään selvittämään eri tieteellisissä tutkimuksissa. Yksi niistä on North Carolina State Universityssä, Freya Mowatin laboratoriossa. Tätä tutkimusta rahoittaa American College of Veterinary Ophthalmologists.

Freya Mowat, BVSc. Ph.D Dipl. ECVO Dipl. ACVO
Assistant Professor, Ophthalmology
Department of Clinical Sciences
North Carolina State University
College of Veterinary Medicine

Käännös Anna Spikberg

Hyödyllisiä lähteitä:

Carter RT, Oliver JW, Stepien RL, Bentley E. 2009. Elevations in sex hormones in dogs with sudden acquired retinal degeneration syndrome (SARDS). J Am Anim Hosp Assoc. Sep-Oct;45:207-214

Gilmour MA, Cardenas MR, Blaik MA, Bahr RJ, McGinnis JF. 2006. Evaluation of a comparative pathogenesis between cancer-associated retinopathy in humans and sudden acquired retinal degeneration syndrome in dogs via diagnostic imaging and western blot analysis. Am J Vet Res. May;67:877-881.

Komaromy AM, Abrams KL, Heckenlively JR, Lundy SK, Maggs DJ, Leeth CM, MohanKumar PS, Petersen-Jones SM, Serreze DV, van der Woerd A. 2016. Sudden acquired retinal degeneration syndrome (SARDS) - a review and proposed strategies toward a better understanding of pathogenesis, early diagnosis, and therapy. Vet Ophthalmol. Jul;19:319-331.

Stuckey JA, Pearce JW, Giuliano EA, Cohn LA, Bentley E, Rankin AJ, Gilmour MA, Lim CC, Allbaugh RA, Moore CP, et al. 2013. Long-term outcome of sudden acquired retinal degeneration syndrome in dogs. J Am Vet Med Assoc. Nov 15;243:1425-1431.

SARDS: kamala sairaus, jonka syytä ei tiedetä ja johon ei ole hoitoa

- sairaan koiran omistajan näkökulma

Oman koiran äkillinen sokeutuminen on kova paikka sekä koiralle että omistajalle, mutta pahemmaksi sen tekee, kun käy lääkärissä ja syytä sokeudelle ei löydy. Tämä kirjoitus on kirjoitettu ennen kaikkea omistajan näkövinkkelistä, eli miten SARDS johti alle vuodessa perusterveen käppänän Viivin (Silverjoy Khimaira 16.2.2009 - 5.7.2016) terveyden romahtamiseen ja eutanasiaan.

SARDS (Sudden Acquired Retinal Degeneration Syndrome) eli verkkokalvon äkillinen surkastuma on sairaus, jossa koiran verkkokalvot näyttävät normaaleita, mutta ne eivät toimi. Olen yhdistänyt omat kokemuksemme siihen kovin vähäiseen tutkittuun tietoon sairaudesta. Sairaudesta tiedetään niin vähän, että edes mittavan perehtymisen jälkeen en pysty sanomaan, mitkä Viivin oireista johtuvat SARDSista ja miksi eri yksilöt oireilevat eritavoin, tai osa ei oireile ollenkaan.

Tyypillinen ennakoiva oire ennen näön menetystä on juomisen lisääntyminen ja siitä seuraavat ongelmat virtsan pidätyksessä. Myös ruokahalu saattaa lisääntyä ja paino nousta. Koira muuttuu aikaisempaa laiskemmaksi sekä nukkuu enemmän. Jotkut myös sanovat, että SARDS-koiran tunnistaa ns. päärynävartalosta, jossa vatsa alkaa roikkua.

Tämän jälkeen seuraa sokeutuminen, joka tapahtuu muutamassa päivässä tai vaihteittain muutaman kuukauden aikana. Sairauden alkuvaiheessa koiran silmät ovat tutkittaessa lähes normaalit, tosin pupillien reaktiot ovat hidastuneet ja kirkkaan valon osuessa silmiin ne näyttävät melko vihreiltä. Osalla koirista alkuvaiheen oireet muistuttavat Cushingin taudin oireita.

Viivin sairastuminen

Viivin kohdalla sairaus alkoi osittain epätyypillisesti ja eteni nopeasti. Terveen ja reippaan käppänän terveys romahti vajaassa vuodessa, ja olemus muuttui radikaalisti. Ensimmäiset oireet tulivat elokuussa 2015: yllättävä painon nousu sekä lievä apaattisuus, väsymys, satunnainen etutassujen tärinä ja kuorsaaminen. Painoa en saanut vähennettyä, vaikka aterioiden kokoa sekä energiamäärää pienennettiin ja liikuntaa lisättiin huomattavasti. Viivillä juominen ei lisääntynyt, mutta ongelmia ilmeni kakan pidätyksessä, vaikka se oli ihan kiinteää. Yllättäen pari viikkoa myöhemmin hän oli myös haluton liikkumaan kirkkaalla aurinkoisella säällä, mutta aikaisin aamulla hämärässä käveli ihan hyvin. Itse epäilen, että tämän taustalla oli pupillien hidas reagointi valon määrän muutokseen, joten aurinko yksinkertaisesti häikäisi liikaa. Epävarmuus ulkona alkoi lisääntyä. Huomasin myös, että Viivi ei enää nukkunut kevyttä koiranunta, vaan outoa syvempää unta ajoittain selvästi ja oudosti kuorsaten.

Syyskuun alkupuolella tulivat ensimmäiset törmäilyt liikennemerkkien tolppiin ja myöhemmin reunakiviin kompastelu. Ihmettelin, miten vasta puoli vuotta aikaisemmin silmäpeilatun koiran näkö voi heiketä niin nopeasti varsinkin, kun eläinlääkäri oli kehunut silmien kuntoa. Itse olin enemmän huolissani Viivin yleiskunnosta ja jaksamisesta kuin silmistä. Toki joskus aikaisemminkin aurinkoinen ja lämmin sää oli hidastanut Viivin menoa, joten siksi en loppukesästä kiirehtinyt lääkärisäkäynnin kanssa.

Kotona namien etsintä ei enää sujunut yhtä hyvin kuin aikaisemmin. Syyskuun lopulla itselleni tuli olo, että nyt on aika viedä Viivi lääkäriin, jotta saadaan selvyys outoon väsymykseen ja samalla ehkä jotain tietoa silmistä. Kävimme ensin omalla eläinlääkärillä, jossa Viiviltä otettiin verikokeet sekä kilpirauhastesti ja koira tutkittiin. Käynnin tuloksena oli, että koira on käytännössä sokea ja käy hieman hitaalla, mutta kaikki veriarvot olivat loistavat. Mikään ei siis selittänyt koiran olemuksessa tapahtunutta muutosta tai outoa väsymystä. Seuraavalla viikolla suuntasimme Mevetiin silmälääkäriin. Saimme saman tuomion: Viivi oli lähes sokea, mutta silmistä ei löytynyt mitään sokeuden selittävää vikaa, vain pupillien reaktiot olivat normaalia hitaammat. Saimme mukaan neljän viikon kortisonikuurin ja kolmen viikon kuurin vahvaa antibioottia, jos vaikka olisi ollut kyse näköhermon tulehduksesta. Lääkkeet eivät auttaneet, sen sijaan jano ja nälkä lisääntyivät. Onneksi nämä oireet poistuivat vähän sen jälkeen, kun kuurit loppuivat.

Kontrollikäynnillä meille sanottiin, että aivojen magneettikuvalla syy saattaisi selvitä, jos siis kyse olisi kasvaimesta aivoissa. Tätä tutkimusta ei kuitenkaan tehty, sillä Viivillä ei vaikuttanut olevan kipuja.

Näiden lääkärisäkäyntien jälkeen alkoi ahdistaa, koska muille oireille ei löytynyt syytä ja ne jatkuivat. Ainut ohje oli, että kannustamalla koira kyllä sopeutuu sokeuteen ja silmät kannattaisi tutkia uudelleen viimeistään vuoden päästä.

Koska eläinlääkäristä ei tullut apua, kyselin sekä Viivin kasvattajalta että muilta kasvattajilta, onko kellään tietoa, mikä voisi sokeuttaa koiran ilman syytä tai onko Viivin lähisukulaisilla selittämättömiä silmävaivoja, jotka aiheuttaisivat muitakin oireita. Kasvattaja auttoi parhaansa mukaan, mutta vastauksia ei löytynyt.

Elämää sokeana

Syys-lokakuun vaihteessa alkoi Viivin koulutus elämään sokeana. Opeteltiin uusi käsky varo, jolla Viivi sai tiedon jostain edessä olevasta esteestä. Marraskuussa päätin vastoin eläinlääkärin ohjetta antaa Viiville uudelleen mahdollisuuden kulkea luonnossa vapaana, mutta valvotusti. Annoin kulmakarvojen kasvaa, jotta ne suojaisivat silmiä mahdollisilta vahingoilta. Tassuttelu metsässä sujui alun jälkeen hyvin toukokuun 2016 lopulle saakka. Viivi tassutteli aika rauhallista vauhtia ja kuunteli antamiani varoituksia sekä muuta jutteluani, jonka avulla tiesi, että olen lähellä ja kaikki on hyvin. Talvella hän jopa jotenkin vaistosi olevansa järven jäällä, jossa innostui ajoittain ottamaan juoksuaskelia. Viiville nämä metsälenkit olivat sairauden onnellisinta aikaa, sen näki kun katseli hänen kevyttä itsenäistä tassutteluaan häntä heiluen. Vaikka välillä saattoi hetkeksi eksyä varvikkoon, niin se ei menoa haitannut. Kävimme myös Luusereiden käppäilyillä, joissa aika moni ihmetteli, miten hienosti sokea tyttö tassutteli, toki törmäsi välillä ihmisten jalkoihin. Tästä aina varoittelinkin porukkaa alkumatkasta.

Diagnoosi

Helmikuussa 2016 menimme sitten toiselle silmälääkärille Malmin Evidensiaan. Ensimmäisellä käynnillä Viivin silmät jälleen tutkittiin perinteisin menetelmin. Samassa yhteydessä paljastui, että sydän lyö todella hitaasti, mutta mitään sivuääniä ei löytynyt. Toisella käynnillä Viiville tehtiin erityinen ERG-tutkimus, jossa selvisi, että lähes normaaleilta näyttävät verkkokalvot eivät toimi. Saimme vihdoin Viiville diagnoosin SARDS, mutta edelleen meille sanottiin, että koira on vain sokea ja sopeutuu siihen.

Olin jo tammikuun aikana huomannut, että Viivin kävely oli muuttunut aikaisempaa epävarmemmaksi, joten se lopullinen sokeus ei yllättänyt. Enemmänkin huolestutti jatkuva hidas hajuaistin heikkeneminen, koska se haittasi koiran liikkumista selvästi enemmän kuin sokeus, johon oli jo sopeutunut. Viivi joutui opettelemaan kävelyä tuntoaistin ja kuulon avulla. Diagnoosi ei siis auttanut Viivin tilanteeseen, koska emme saaneet apua näihin muihin oireisiin. Joten aloin etsiä tietoa sairaudesta netistä, ja löysinkin paljon kohtalotovereita Facebookin SARDS Dogs United -ryhmästä. Viime aikoina niitä on löytynyt yhä enemmän kotimaisesta Facebookin Sokeiden ja näkörajoitteisten koirien ryhmästä.

SARDSin tapauksessa tieto lisää tuskaa, koska vain harva sairastunut koira on muutoin terve ja monet joudutaan lopettamaan, kun sairaus hyökkää sisäelimiin kimppuun.

Kunnon romahdus

Huhtikuussa Viivin kuorsaaminen ja muut satunnaiset hengitysvaikeudet pahenivat, joten kävimme uudelleen omalla eläinlääkärillä, jossa otettiin uudet laajat verikokeet. Niiden perusteella koirani oli erittäin terve, eli kaikki arvot olivat hyviä. Kuono, suu, kurkku ja keuhkot tutkittiin perusteellisesti eläinlääkärin ihmetellessä koiran flegmaattista suhtautumista toimenpiteisiin. Sydän löi toki edelleen aivan liian hitaasti ja turkki oli huonossa kunnossa. Kevään pöly ehkä pahensi hengitysvaikeuksia.

Toukokuun lopulla tassut alkoivat painaa ja väsymys vaivata, joten oli aika lyhentää lenkkien pituutta ja ymmärtää, että oli tullut aika miettiä, missä menee koiramaisen ja hyvän elämän sekä mahdollisten kipujen raja. Jos sairauteen tai sen oireisiin olisi ollut hoitoa, tätä pohdintaa olisi voinut siirtää, mutta nyt oli vain pakko miettiä asiaa.

Onneksi samaan aikaan sain seurata nuoremman käppänäni Veeran tiineyden etenemistä, mikä nosti mielialaa.

Viivin sydän tutkittiin vielä kaksi kertaa samalla kun Veera kävi tiineysultrassa ja tiineysröntgenissä. Edelleenkaan ei muita löydöksiä kuin hidas syke, ei sivuääniä.

Romahdus tuli sitten heinäkuun alussa. Pienikin paine kurkussa aiheutti yskimistä ja kakomista. Pelottavimpia olivat ne hetkelliset yllättävät hiljaisuudet, kun hengitys hetkeksi taukosi. Parin päivän aikana tuli muutama tosi paha kohta, joiden aikana Viivi haukkoi henkeään, mutta niiden välissä näytti vielä voivan ihan hyvin.

Kohtaukset kuitenkin pahenivat, ja oli tullut aika päästää Viivi sateenkaarisillalle, vain reilut 10 kuukautta sairastumisen jälkeen, ollessaan vasta noin 7,5-vuotias. Onneksi oma eläinlääkärimme ei ollut vielä jäänyt kesälomalle, joten ei tarvinnut selitellä tilannetta vieraille eläinlääkärille.

Viivi haudattiin suosikkipaikkaansa, henkivakuutuskorvauksen lahjoitin Helsingin Yliopistolle koirien geenitutkimukseen. Kotona oli sitten parasta mahdollista suruterapiaa, kun seurasin, miten nuorempi käppänäni Veera hoiti kolmea aivan ihanaa noin viikon ikäistä pentuaan.

Ja marraskuussa 2016 Veera sai uuden kaverin, Pixien, jossa on niin paljon samoja luonteenpiirteitä kuin Viivissä. Teki hyvää sekä Veeralle että minulle saada ihana pentu kotiin muistuttamaan, että elämä jatkuu ja Viivi säilyy muistoissani sellaisena kuin oli ennen sairastumistaan.

Anna Spikberg

Tiedonmuruja SARDSista

SARDS johtaa usein koiran ennenaikaiseen kuolemaan, koska kyseessä ei ole pelkkä sokeus vaan mitä todennäköisimmin kyse on joko hormonaalisesta tai autoimmuunisairaudesta, joka alkaa koiran sokeutumisen jälkeen tehdä tuhojaan sisäelimissä. Sairauteen ei ole hoitoa, eikä sen syytä tai syntymekanismia tiedetä. Yhdysvalloissa on ollut tarjolla kokeellista hoitoa, mutta sen tehosta tai hyödyistä ei ole näyttöä. Kyseinen hoito on myös koiran elimistölle raskasta, joten kaikki eläinlääkärit eivät suostu sitä antamaan.

Sairautta tutkitaan useammassa paikassa, ja tavoitteena on selvittää, mikä sen aiheuttaa ja onko sairaus mahdollisesti perinnöllinen. Oma arvioni useamman tieteellisen artikkelin jälkeen on, että menee vielä vuosia ennen kuin syy selviää tai siihen tulisi jotain hoitoa.

ERG

Vasta parisen vuotta sitten sairautta tutkivat lääkärit pääsivät yhteisymmärrykseen hyväksytystä tavasta diagnosoida sairaus. Jos koiran sokeudelle ei löydetä perustutkimuksilla syytä, eläinlääkäri saattaa todeta, että kyseessä on SARDS. Sairauden tutkimisen kannalta tämä ei riitä. Tällä hetkellä hyväksytyin tapa tehdä diagnoosi on ERG-tutkimus (elektroretinografia), jolla tutkitaan missä määrin verkkokalvot toimivat. Tarvittavaa laitteistoa ei ole jokaisella silmälääkärillä, ja silmäpeilaukseen tai kattavaan silmätutkimukseen verrattuna se on selvästi kalliimpi,

satoja euroja, joten välttämättä kovin moni ei sitä koiralleen teetä. Lisäksi koira joudutaan nukuttamaan tutkimusta varten.

Diagnosoinnin vaikeus tarkoittaa myös sitä, että on aika vähän luotettavaa tutkittua tietoa siitä, miten SARDS vaikuttaa koiran terveyteen ja mitä kaikkia sairauksia se tuo mukanaan.

Osa sairastuneista koirista on sokeutta lukuun ottamatta oireettomia jopa useamman vuoden, mutta surullisen usein muutkin koiran elimet alkavat reagoida sairauteen. Lista sairauksista, jotka mahdollisesti tulevat SARDSin mukana, on surullisen pitkä: laaja kirjo ruoansulatusjärjestelmän tulehduksia, kroonista ripulia, krooniset munuaissairaudet, maksasairaudet, virtsakiviä sekä muita virtsarakkoon liittyviä sairauksia, laaja kirjo erilaisia hengityselinsairauksia, ongelmia luuston ja nivelien kanssa (kalsiumin imeytyminen häiriintyy), kasvaimia sekä syöpää ja ruoka-allergioita, hajuaistin ja kuulon heikentymistä. Valitettavan monen elämä joudutaan päättämään parin vuoden sisällä sairastumisesta.

SARDS ja jalostus

SARDSin perinnöllisyydestä ei ole juuri mitään tietoa, Kääpiösnautserin tietoon tulleet SARDS-koiratkaan eivät ole toistensa sukulaisia, vaan hyvin erisukuisia. Kuitenkin vähäisten tilastojen valossa on ikävää, että sekä käppänät että mäyräkoirat ja parisen muuta koirarotua ovat yliedustettuina sairastuneiden koirien joukossa.

Jalostuksen kannalta sairaus on vaikea, koska koira sairastuu siihen tyypillisesti keskiässä tai sen jälkeen eli varsinkin nartut vasta mahdollisen jalostuskäytön jälkeen. Toistaiseksi ei ole näköpiirissä, että jalostuskoiria voisi mitenkään seuloa tämän sairauden osalta. Pitää vain toivoa, että tutkimus etenee ja sitä kautta tulee lisää tietoa sairauden syntymekanismista ja mahdollisesta periytyvyydestä. Tutkimus on kuitenkin valitettavan hidasta, koska sairastuneita koiria on vähän, varmuudella diagnosoituja vielä vähemmän ja geenitutkimukseen näytteen antaneita vielä sitäkin vähemmän. Viivi antoi näytteen marraskuussa 2015, ja diagnoosin jälkeen lähetin kasvattajalle, jalostustoimikunnalle ja Lohen tutkimusryhmälle tarkat tiedot sairaudesta ja oireista. Olisikin erittäin tärkeää, että tieto jokaisesta sairastuneesta koirasta lähetettäisiin kerhon jalostustoimikunnalle, myös tapauksissa, joissa diagnoosi on tehty ilman ERG-tutkimusta. Vain siten saadaan tietoa sairauden yleisyydestä sekä myös siitä, löytyykö sairastuneiden taustalta jotain yhteistä nimittäjää.

Ehdottomasti paras lähde sairauden osalta on tieteellinen artikkeli: "Sudden acquired retinal degeneration syndrome (SARDS) – a review and proposed strategies toward a better understanding of pathogenesis, early diagnosis, and therapy (Veterinary ophthalmology, June 2015, A.M. Komaromy et al)". Facebookin SARDS Dogs United -ryhmän sivuilta löytyy myös paljon tietoa, jota sen aktiivinen vetäjä päivittää.

Anna Spikberg

Yhteenveto jalostustoimikunnalle toimitetuista epäillyistä SARDS-tapauksista per 17.8.2017

SARDS-tapauksia tai epäilyjä on raportoitu yhteensä 10 kpl. Yksi on vuodelta 2012, loput vuosilta 2016-2017.

Mikään koirista ei ole toisille läheistä sukua (kaikilla eri vanhemmat, ei vanhempijälkeläinen -pareja jne.)

Väreittäin

M	1
MH	6
PS	3
V	0

Syntymäajat ja sairastumisiät

s. 2005	1 kpl, sairastumisikä?
s. 2006	1 kpl, sairastumisikä 9v 8kk
s. 2007	3 kpl, sairastumisiät 10v, 8v 3kk, 8v 8kk
s. 2008	2 kpl, sairastumisiät 6v 9kk, 8v
s. 2009	2 kpl, sairastumisiät 8v, 7v
s. 2011	1 kpl, sairastumisikä 5v 4kk

Lopetettu

Tiedossa on kolme lopetettua koira, joista kahdelle lopetussyyksi on yksilöity sydämen vajaatoiminta, toiselle lisäksi hengitysvaikeudet, yhdelle vain, että lopetettu SARDSin takia.

Inka Vaskimo

MYÖS SARDSIN VASTUSTAMISEKSI ON EHDOTTOMAN TÄRKEÄÄ MUISTAA ILMOITTA JA LOSTUSTOIMIKUNNALLE KOIRANSA SAIRASTUMISESTA JA KUOLEMASTA SEKÄ KIRJATA KUOLINSYY SKL:N JALOSTUSTIETOKANTAAN.

Perinnöllisten sairauksien ilmoittaminen

Ohjeet perinnöllisten sairauksien ilmoittamiseksi löytyvät kerhon kotisivuilta sksk.fi/sairaat.

Näin jokainen kääpiösnautserinomistaja voi edistää rotumme terveyttä.